

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Redactie en beheer : Mr René Victor, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

CONGO EN KOLONISTEN

Waarom er geen kolonisten in Belgisch Congo zijn

Voordracht gehouden door den heer **Victor JACOBS** voor de Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen op 29 Maart 1940.

I. — *Economische en sociale toestand in Congo.*

A. Natuur gegevens.

1. Het klimaat. — Congo is een zeer uitgestrekt land; de zon, het water, de wouden, de hoogvlakten brengen groote verscheidenheid in het klimaat, van streek tot streek.

Om den evenaar, in de middenkom van den stroom en in beneden Congo, is het zeer warm en vochtig; het klimaat is er nadeelig en, over het algemeen, ongezond; integendeel, verwijderd men zich van den evenaar en bestijgt men de hoge landen, zoohaast men de groote bosschen verlaat en op de vlakten terecht komt, geniet men van de dagelijksche bries en leeft men in een zacht, verfrisschend en versterkend klimaat. Een derde van het Congogebied heeft zulk een klimaat, passend voor de blanke nederzetting.

Op de hoge vlakten zijn de nachten koud en, in de wintermaanden, merkt de thermometer soms nul.

2. De bewatering. — Gansch Congo is bevoorreedigd wat betreft regenval, rivieren en waterwegen.

Onder den evenaar is de regenval, het jaar door, regelmatig; maar naarmate men zich van den evenaar verwijderd, zijn regen en droog seizoen, meer en meer gescheiden : in Katanga

heeft men zes maand droogte en zes maand regen; de regenval is er van 1.20 m. tot 1.40 m. per jaar; in gansch Congo zijn de rivieren talrijk, wel verdeeld over het land, en zij vloeien gansch het jaar door; hunne wateren vormen een bevaarbaar net van 28.000 kilometer. Geen enkel land in heel Afrika is te vergelijken met onzen Congo, tenzij de kom van de Niger en, Congo op ontzaglijke wijze overtreffend, zijn de oevers van den Nijl.

3. De vruchtbaarheid. — De bodem in Congo is vruchtbaar — niet dat Congo in het geheel een vruchtbaar land zij, integendeel. Maar Congo is tachtig maal zoo uitgestrekt als België; Congo heeft tien millioen inwoners; deze beplanten vruchtbare plekken; maar het spreekt vanzelf dat er, in zulk beboscht en besproeid land, genoeg vruchtbare plekken overblijven voor een blanke bevolking, van, zoo noodig, enkele tienduizenden, zelfs zoo deze behoefte moest hebben aan zeer uitgestrekte grondgedeelten.

4. Boom- en plantengroei vinden in Congo een gunstig midden : onze eindeloze prachtige wouden getuigen hiervoor; en meest alle planten kunnen er gekweekt en meest alle landbouwvruchten kunnen in Congo gewonnen worden, naar gelang de gesteltenis der streek.

5. De mijnschatten van Congo zijn die van een wonderland; zij nemen rang tusschen 's werelds rijkdommen voor wat koper, cobalt, tin, goud, zilver, diamant... betreft.

6. De inboorlingen tellen tien millioen zielen en leveren voor de ondernemingen der blanken de noodige medewerking. De volksdensiteit (blank en neger) drukt zich uit, in Congo, 11 inwoners per vierkante mijl ($2\frac{1}{2}$ vierkante kilom.); in de Unie van Zuid-Afrika : 20 inwoners; in Zuid-Rhodesia : 8; in Noord-Rhodesia : 6; in Angola : 7.

De Congoleesche ondernemingen hebben te rekenen met het beperkt aantal arbeiders welke door deze bevolking kunnen verschaft worden. Maar het is dezelfde toestand voor de gebuurlanden. Zooals bij deze, is, bij ons, de inlandsche arbeidskracht goedkoop, doch van geringe opbrengst.

B. De verwezenlijkingen in Congo.

Steunend op deze natuurgegevens en stoffelijke elementen, wat hebben de Belgen in Congo verwezenlijkt ?

De huidige toestand is het gevolg van « 50 jaren arbeid ». 50 jaren indien wij terug gaan tot 1890, alswanneer de eerste Belgische expedities Bunkeia, in Zuid-Katanga, bereikten; toen Leopold II nog de Noord-Oost grens tegen de Madhisten verdedigde, en den strijd tegen de Arabieren op het Tanganikameer eindigde.

Tot 1890, en zelfs tot 1900, gaat het tijdvak der bezetting en der eerste organisatie.

Sindsdien, dus in 40 of 50 jaren, hebben wij het Congogebied verkend en gansch bezet; wij hebben er vrede en gerechtigheid doen heerschen; wij hebben Congo economisch opgebouwd.

Heden doorkruisen wij gerust het land, in alle richtingen en ten allen tijde, met ijzerenweg, stoomboot, auto... als een groot park; de politieke en sociale betrekkingen zijn volkomen geregeld, en gewaarborgd onder de hoede van de wet, van de administratie en van het gerecht.

1. De inlandsche bevolking — a) De inlandsche bevolking is het voorwerp der zorgen van het staatsbestuur op elk gebied waar ze in betrokken is — geestelijk, lichamelijk, politiek, sociaal, economisch.

b) De missionarissen hebben allermeeest bijgedragen tot het welzijn der inboorlingen.

Er zijn in Congo 3.500 missionarissen; zij bezetten 500 posten;

zij onderwijzen, met de hulp van inlandsche «monitors» 500.000 inboorlingen;

zij verleen hunne medewerking aan de geneeskundige en aan de wetenschappelijke instituten, tot beste heil der zwarten.

c) De geneeskundige en wetenschappelijke stichtingen (stichtingen van het Gouvernement, van de missiën, van private inrichtingen, van handels- en nijverheidsmaatschappijen) beschikken over : 300 geneesheeren, 200 europeesche sanitair-agenten, 3.000 tot 4.000 inlandsche ziekenoppassers en medewerkers;

Zij behandelen jaarlijks 2 millioen inboorlingen.

De jaarlijksche hygiëne-uitgaven van den Staat, de missiën en de maatschappijen belopen 130 millioen frank.

2. De inlandsche arbeiders. — De nijverheid, de landbouw en de handel der blanken, nemen 500.000 werkers uit een bevolking van 10 millioen inboorlingen, in beslag.

Dit maakt 25 % van de mannelijke, volwassen en gezonde bevolking uit.

Deze proportie is zeer groot voor Congo, en zij is moeilijk te verhoogen.

3. Congo's grootste economische uitrusting wordt vastgelegd door de steden, de fabrieken, de mijnuitbatingen, de plantages...

Ook door de vervoermiddelen;

ook door de cijfers van invoer en uitvoer, waartoe de plaatselijke productie leidt.

Ziehier bondige gegevens over vervoermiddelen en over productie (1).

Congo bezit :

5.000 kilometer prachtige ijzerspoorwegen en 28.000 kilometer bevaarbare waterwegen. 16.000 kilom. zijn bevaarbaar voor schepen van meer dan 25 ton; de vloot bestaat uit 1.300 eenheden, waaronder 400 stoomboten; de scheepsruimte van de vloot bedraagt 100.000 ton; de waterwegen zijn voorzien, waar nuttig, met hoofden en kaaien.

Europa leverde schepen voor een gezamenlijke uitgave van $1\frac{1}{2}$ milliard frank.

Het vervoerprogramma (prijs van materiaal, europeesch en inlandsch personeel, aardwerken, werkplaatsen, werktuig, bruggen, kunstwerken...), alléén voor ijzerspoorweg en watervvaart, vertegenwoordigt $6\frac{1}{2}$ milliard aan huidige frank. Er zijn daarenboven 60.000 kilometer wegen voor autoverkeer.

4. De in- en uitvoer getuigt voor het verbruik en opbrengstvermogen van de kolonie.

Voor de drie laatste jaren (1937-1939) blijven de cijfers ongeveer gelijk; wij halen ze dus aan om een duidelijk beeld te geven van de huidige belangrijkheid van in- en uitvoer. De invoer, tot voor een tiental jaren, overtrof meestal den uitvoer: de uitrusting van het land vereischte een hoogen toevoer van materiaal en machines.

Sedertdien overtreft de uitvoer gestadig den invoer; het batig verschil kan geschat worden op min of meer 1½ milliard per jaar, indien men den uitvoer schat naar de marktwaaarde der producten.

Voor de drie laatste jaren bedraagt de invoer één milliard frank. Dit cijfer is te bepalen door de verklaringen van de invoerders en drukt de wezenlijke waarde der goederen uit, door het tolwezen aangenomen.

De uitvoer, voor deze drie jaren, bereikt twee milliard frank, gerekend op basis der waarde vastgesteld door het tolwezen. Volgens de markt- of beurswaarde klimt dit tot drie milliard (zie het verslag der Société Générale de Belgique).

Om zich een algemeen denkbild te vormen over de werkzaamheden waaruit de rijkdommen spruiten, beschouwen wij globale gegevens der statistieken van uitvoer.

De uitvoer behelst de volgende producten, totaliseerende, volgens de statistiek over het jaar 1938, 1.900 miljoen frank:

63 percent in waarde van den totalen uitvoer is vertegenwoordigd door mijnproducten — waaronder:

frank (2)

Koper	27 %	voor 160.000 T., of 511 miljoen
Goud	22 %	voor 13½ T., of 400 miljoen
Tin	8 %	(7.000 T. cass.), of 150 miljoen
		(2.000 T. tin),

Diamant	6 %	6 miljoen kar., of 125 miljoen
Enz...		

28 percent, voor boom- en plantaardige producten, waaronder:

Katoen	12 %	42.000 T.	220 miljoen fr.
Olie (palmolie)	6 %	70.000 T.,	125 miljoen fr.
(palmkernen)	5 %	90.000 T.,	95 miljoen fr.
Koffie	5 %	20.000 T.,	88 miljoen fr.
Enz...			

9 percent, voor verscheidene producten, waaronder:

Hout	55.000 T.	voor 7 miljoen frank
Maïs	24.000 T.	voor 12 miljoen frank
Copal	15.000 T.	voor 34 miljoen frank
Suiker	15.000 T.	voor 24 miljoen frank

Aardnoten	7.000 T.	voor 8 miljoen frank
Fruit	1.700 T.	voor 1.200.000 frank
Cacao	1.600 T.	voor 1.500.000 frank
Rijst	1.600 T.	voor 1.700.000 frank
Rubber	1.000 T.	voor 8 miljoen frank
Huiden	250 T.	voor 3 miljoen frank
Ivoor	120 T.	voor 18 miljoen frank
Tabak	45 T.	voor 200.000 frank
Thee	320 K.	voor 9.000 frank
Enz...		

Daarenboven brengt Congo bijna alles op wat noodig is voor de voeding der inlandsche bevolking (10 miljoen inboorlingen, waarvan 500.000 arbeiders in dienst der blanken), alsook voor de voeding der europeesche bevolking (op 1 Januari 1940 ongeveer 25.000 blanken).

Al deze gegevens toonen onze ontzaglijke verwezenlijkingen aan en maken tevens duidelijk met welke grondstoffen deze opgebouwd werden.

5. Maar, op het prachtig en rijk tafereel hetwelk ik voor u ontrolde, verschijnen twee donkere schaduwvlekken:

a) de inboorlingen blijven zeer arm, en de 9½ miljoen die niet in dienst zijn der blanken, blijven gestadig ondervoed. Het is de dringende plicht der blanken dit bezwaar te doen verdwijnen, en dit kan in breede mate geschieden eenvoudig door het regelen van den plaatselijken landbouw.

b) de blanke bevolking is onvoldoende in getal: er zijn haast geen Belgische kolonisten, en ook bijna geen vreemde kolonisten.

Het is om tot het onderzoek van dit tweede bezwaar te komen en om het vraagstuk der kolonisten in zijn midden te plaatsen, dat ik den algemeenen toestand der kolonie heb voorgesteld. Waren wij in een land waar niets bestaat en waar niets mogelijk is, dan zouden wij ons niet hebben te verwijten dat er in Congo geen kolonist woont. Edoch, Congo is een rijk land, wel uitgerust, aanzienlijke rijkdommen bezittende, die door maatschappijen uitgebaat worden.

Het is over het gebrek aan kolonisten dat ik u nu wil onderhouden.

II. — Gebrek aan kolonisten.

A. Politieke en sociale waarde der kolonisten.

Door kolonisten versta ik de blanke die zich bepaald voor eigen rekening in de kolonie vestigt.

De kolonist beschouwt het land als zijn goed.

Hij vestigt er zijn haard: zijn familie en zijn vermogen. Van dan af, is zijn lot verbonden aan

het lot van het land. Hij bezit het land; hij zal het behouden voor het vaderland, voor zijn kinderen, voor hem zelve.

Hij bewerkt den voorspoed en de grootheid van de Kolonie, omdat de Kolonie zijne is, zooals hij een deel uitmaakt der Kolonie; hij volbrengt den socialen plicht van beschaving der inlanders, zijn dagelijksche medewerkers, zijn landgenooten; hij organiseert het land, volgens dezes natuurgehalte.

De kolonist is dus de wezenlijke en blijvende basis op dewelke het bezit en het sociaal leven der Kolonie steunen. Moesten politieke omstandigheden, niettegenstaande zijn streven en het streven van het vaderland, de overhand hebben en een scheiding veroorzaken, dan nog zou de Kolonie in het sociaal leven van het vaderland een breede plaats blijven bekleeden.

Zoo is het dat Zuid-Afrika aan Nederland gehecht blijft; Brazilië aan Portugal; Zuid-Amerika aan Spanje; Canada aan Frankrijk; de Vereenigde Staten, Australië en Nieuw-Zeeland aan Engeland.

Het is zodoende dat heden Portugal Angola bezit met 60.000 blanken. En Engeland bezit alzoo Zuid-Rhodesia, ook met 60.000 kolonisten, welke aldaar hun eigen bestuur hebben, met hun Parlement, en, in hun eigen bevolking alles vinden wat noodig blijkt te zijn tot voldoening der vereischten van eigen bodem.

B. Welk is de toestand in Congo ?

Na vijftig jaren kolonisatie, waren er op 1 Januari 1938, in Congo : 23.091 blanken, waarvan 14.385 mannen.

Deze waren :

staatsambtenaren	2.068
missionarissen	3.499
maatschappijbedienden	6.431
kolonisten	2.387

14.385

Staatsambtenaren en maatschappijbedienden vestigen zich niet in het land. Sinds vijftig jaar zijn al deze, zoohaast zij hun ambt of bediening vervuld hadden, opnieuw vreemdelingen geworden voor Congo.

Er waren op 1 Januari 1938, 2.387 kolonisten; op 1 Januari 1939, — alhoewel 1938 een jaar van plaatselijken voorspoed was — waren er slechts 2.285, waarvan 680 Belgen !

Er is dus in Congo (niettegenstaande den rijkdom in geld en in bevolking in België; de groote plaatselijke mogelijkheden in Congo; de

talrijke blanke nederzettingen in de naburige landen...) geen blanke bevolking, geen blanke nederzetting, geen lokale private rijkdom, geen lokaal leven. Congo is een vreemde akker, die uitgebaat wordt, en aan wien niemand, behalve de missionarissen, zijn zweet, zijn hart, zijn geest, zijn bloed geeft.

C. Voor dit gebrek aan kolonisten, bestaat er een oorzaak, en er moet hiervoor een oorzaak bestaan.

Zij is niet verre te zoeken :

In Congo mogen de kolonisten geen normale vergoeding voor hunne ondernemingen of voor hunnen ijver beoogen.

De Congoleesche, blanke samenleving, bestaat uit vennootschappen — meest naamlooze vennootschappen — welke handelen door hunne bedienden. Volgens de plaatselijke neiging, wordt de kolonist aanzien als iemand die de rechten en den invloed der vennootschappen beperkt; hij wordt aanzien, niet als een medewerker, maar als een concurrent, waaruit men het mogelijke voordeel moet halen of, dewelke men op zij moet laten of zetten.

De kolonist in het eng brengen is vrij gemakkelijk, daar hij meestal werkt om te voorzien in plaatselijke noodwendigheden :

1° de landbouwer heeft zijn hoeve nabij een groote mijnontginning gevestigd, die zijn voortbrengselen noodig heeft; maar wanneer de oogst er is, kan het bestuur der mijn hem den verkoopprijs opleggen, omdat er geen ander verbruiker in de streek voorhanden is;

2° de koopman, die de voortbrengselen der inboorlingen opkoopt, om die producten aan de maatschappijen te leveren, ziet zich om dergelijke redenen den prijs stellen, wanneer hij zijn voorraden komt aanbieden — en, indien hij de voorzorg nam op voorhand met den verbruiker, omtrent den prijs, overeen te komen, is hij toch nog blootgesteld aan verminderingen van prijs, door discussie over de kwaliteit;

3° de aannemer van openbare werken, die zich ter plaats bevindt met werkvolk en met werktuigen, is in zwakke positie om de voorwaarden voor een onderneming te bespreken; hoe zwakker zijn geldelijke toestand is, hoe meer hij een voordeelige overeenkomst noodig heeft, maar hoe minder hij zich kan verdedigen tegen den werkgever. En, daar de werkgever zich, in het gewest alléén bevindt als dusdanig, is de aannemer gansch in zijn macht;

4° de vennootschappen daarenboven, bezitten

dikwijls zelf hoeven, magazijnen en bijgevoegde exploitaties, die de economie voor een normale mededinging der particulieren, overhoop werpen.

En het is daarom dat, in dit zoo rijk land, met een groote bedrijvigheid der vennootschappen, er maar enkele arme kolonisten verblijven, waarvan slechts 680 Belgen — en dit na vijftig jaar kolonisatie. Met andere woorden, met inbegrip van de bevolking der steden en der kleinere agglomeraties, één Belgische kolonist op 3.500 vierkante kilometer, dit is de oppervlakte van een ruime Belgische provincie.

Ziedaar feiten, en verschrikkelijke feiten.

III. Welke remedies tegen zulken toestand.

Ik aanzie het als een axioma :

dat de kolonie door Belgische bevolking moet bezet worden, en dat de kolonie een Belgisch gemeenebest is, waar ieder Belg in staat moet zijn zich te kunnen vestigen en, door werken, zijn brood te verdienen.

De remedies tegen dien tegenwoordigen noodlottigen toestand zijn, al zulke maatregelen die van aard zijn de huidige onzekerheid en het huidig onrecht te doen verdwijnen, of dan toch te bestrijden en te beperken, en die van aard zijn vertrouwen in een normalen economischen toestand te doen ontstaan.

Die remedies zijn van wettelijken aard en van socialen aard.

1) *Op wettelijk en administratief gebied* moet er gestreefd worden, onder andere, naar :

a) het afschaffen van feitelijke monopolien en trusten. De maatschappijen moeten stipt gehouden worden binnen de palen van hun doel.

Bij voorbeeld, aan de maatschappijen die mijnen of spoorwegen uitbaten moet het recht ontzegd worden hoeven, bloemmolens, rijstmolens, magazijnen, bosschen ...uit te baten.

b) alle voorrechten, ten nadeele van de massa der kolonisten, moeten verboden worden, zooals verminderde vervoerkosten, prioriteiten van allen aard ...ten voordeele der trusten.

c) de invoer moet geregeld worden, zoodat de plaatselijke producten opgenomen worden tegen juiste prijzen, bij voorkeur op de uitheemsche producten.

2) *op sociaal gebied* moeten alle maatregelen genomen worden die van aard zijn om de kolonisten in de mogelijkheid te stellen een zelfstandig bestaan en een doeltreffend werk te vinden. Alzoo :

a) de kolonisten, hoe weinig ook heden in

aantal, moeten van nu af een stem hebben in het beheer van de kolonie en van hunne belangen;

b) de landbouw moet uit de plaatselijke omgeving de noodige arbeiders verkrijgen, arbeiders die nu weggehaald worden voor verafgelegen mijnwerken;

c) de formaliteiten tot het bekomen van grondtitels, wanneer het individueele kolonisten geldt, hoeven vereenvoudigd te worden;

d) het plaatselijk bestuur moet ook van dienst zijn voor enkelingen of kolonisten — en deze moeten in staat zijn normaal te bekomen wat een maatschappij bekomt dank zij haar vertegenwoordiging in België, haar organisatie en haar betrekkingen.

Om zulken uitslag te bereiken zijn er allerlei middelen aan te wijzen, waaronder de volgende:

1. — Een gouvernementeele onderzoekscommissie zou hier de allergrootste diensten kunnen bewijzen, indien zij samengesteld werd uit zorgvuldig uitgekozen en onafhankelijke personen, die op rationeele wijze zouden te werk gaan.

Het kolonistenvraagstuk is dringend en belangrijk genoeg om het aanstellen van zulk een commissie te verrechtvaardigen. Zulke commissie zou, met de medewerking der kolonisten zelf, de misbruiken vaststellen; de oorzaak navorchen; de remedies aanwijzen.

2. — Het staatsbestuur heeft reeds een «Colonisatie Bureel (Office de Colonisation)» opgericht in België om, met de medewerking der Congoleesche diensten, het vertrek van kandidaten te bevorderen.

Dit bureel houdt zich meest bezig met de selectie der kandidaten, hunne technische vorming en hunne plaatselijke bedrijvigheid.

Zijn werking is zeer nuttig. Doch, wanneer al de kwesties, waarmede het bureel zich bezighoudt, gelukkig opgelost zijn, dan blijft het groote vraagstuk dat ons bezighoudt, onaangevat : de normale plaatsing der producten tegen een normalen prijs. In feite hebben de vier jaren activiteit van dit Bureel slechts 850 kolonisten kunnen helpen, er inbegrepen 450 vrouwen en kinderen.

Er zijn ongeveer 400 mannen — welke meest allen moeten teruggevonden worden onder de 680 kolonisten, welke zich op 1 Januari 1940 in Congo bevonden.

3. — Enkele Congoleesche vennootschappen hebben eenige maatregelen genomen, zoogezegd in het voordeel der kolonisatie.

Als algemeene regel zijn de bedienden in Congo door hun contract verplicht, wanneer dit ten einde loopt, naar België terug te keeren. Sommige maatschappijen hebben van die verplichting afgezien ten voordeele van deze hunner bedienden die voldoening gegeven hebben.

Deze maatschappijen zijn: «*Intertropical-Comfina*», «*Shun*» en «*Compagnie du Chemin de fer du Bas-Congo au Katanga - B.C.K.*»; nochtans «*Intertropical-Comfina*» en «*Shun*», als handelsmaatschappijen, eischen dat de bediende niet werke in een vak en zich niet vestige in een streek waar hij met de bedrijvigheid der maatschappijen zou concurreren.

De «*Compagnie du Chemin de fer du Bas-Congo au Katanga*» biedt daarenboven aan haar verdienstelijke bedienden steun om hoeven te stichten in de nabijheid van het spoor.

Een Syndicaat «*Sineloka*» (Syndicat des Exportateurs du Lomami-Kasaï) de kolonisten van Lomami en Kasaï groepeerende, heeft voor doel, met de medewerking van de «*Compagnie du Chemin de fer du Bas-Congo au Katanga*», de plaatselijke landbouw, handel en nijverheid te bevorderen en den uitvoer der producten te vermeerderen.

Doch de werking van den «*Kolonisatie Dienst*» en de maatregelen getroffen door de maatschappijen, indien zij belang verwekken, hebben tot hertoe weinig bijgebracht, en zullen in de toekomst weinig opleveren, tot de oplossing van den ellendigen toestand, zooals hij voortspruit uit de economische en sociale bezwaren, welke ik kom te beschrijven.

IV. Welk is in Congo het vooruitzicht voor kolonisten?

De bedrijvigheden der kolonisten kunnen bestudeerd worden volgens de bestemming van de producten — omdat er aan dusdanig onderscheid een groot verschil van regiem beantwoordt.

A. Producten bestemd voor de wereldmarkten.

1. — De kolonist werkt in handel, nijverheid of landbouw voor de wereldmarkten, en hij plaatst zijn produktie op die wereldmarkten.

2. — Hij ontsnapt dus, voor den verkoop van zijn producten en voor wat den prijs die hem toekomt, aan de onmiddellijke drukking der groote maatschappijen.

Hij is toch in competitie met hen op een aantal punten, zooals daar zijn: het aanwerven van arbeidskrachten, het vervoer der producten...

3. — De producten, die voor de wereldmarkten bestemd zijn, worden aangeduid op de lijst van den uitvoer — en het is deels daarom dat ik bedoelde lijst hiervoor opgesteld heb. Deze lijst is echter niet volledig, en zij moet voor een studie, meer producten aangeven.

Elk product moet afzonderlijk bestudeerd worden, met het oog op de mogelijkheden van den privaten man.

Voor hem kunnen deze gegevens belang opleveren: edele metalen en edelgesteenten, katoen, olie, koffie, hars, maïs, copal, aardnoten, fruit, cacao, rijst, rubber, tabak, thee... zonder echter andere producten uit te sluiten.

Doch de kolonist hoeft rekening te houden met bestaande toestanden; zekere edele metalen en edelgesteenten staan onder een speciaal regiem voor wat betreft het behoud hunner waarde; katoen wordt uitgebaat door groote maatschappijen en staat ook onder een speciale wetgeving; de aankoop van palmkernen wordt op uitsluitende wijze toegestaan op zekere plaatsen; groote maatschappijen gaan zich toeleggen op het voortbrengen van rubber (caoutchouc)...

4. — De kolonist, die voor de wereldmarkten wenscht voort te brengen, moet in het algemeen over belangrijke kapitalen kunnen beschikken.

5. — Het Staatsbestuur hoeft aan deze categorie kolonisten een bestendige bijdrage te verleenen: studie der landbouwgronden, studie van de planten en meer in het bijzonder, van de ziekten der planten, voorafgaandelijke raadpleging der belanghebbenden voor de verhooging van vervoerkosten en lasten in het algemeen, oplossing der handelsvraagstukken... zie de talrijke kwesties die zich in de laatste jaren hebben voorgedaan voor de koffieplanters.

B. Producten bestemd voor het plaatselijk verbruik.

1. — De kolonist werkt in handel, nijverheid of landbouw voor de behoeften van het midden waarin hij zich bevindt.

2. — De kolonist hangt zeer nauw van dit midden af, want, zelfs wanneer de behoeften dringend zijn, zijn de verbruikers die met hem handelen zeer gering in getal. Het is aan die verbruikers dat de kolonist zijn productie moet verkoopen, daar er zich in het uitgestrekt gewest geen andere verbruikers voordoen.

3. — De producten, die in het vak van zijn uitbating staan, zijn al deze welke geëischt worden, hetzij voor de voeding van het neger-

personeel der plaatselijke ondernemingen (500.000 in totaal, over gansch het land) en voor de voeding der blanke bevolking (25.000 in totaal), hetzij voor de plaatselijke werken, zooals huisbouwnijverheid, het aanleggen van wegen, houthakkerij en boschuitbating.

4. — De meeste kolonisten behooren tot de categorie der voortbrengers voor de plaatselijke noodwendigheden. Zij beschikken over geringe geldmiddelen, en soms over zeer beperkte technische kennissen.

5. — Het staatsbestuur hoeft aan deze categorie kolonisten, van ambtswege en spontaan al de hulp te verleen waarvoor de openbare diensten van handel, nijverheid en landbouw, ingericht zijn, en alle misbruiken te bekampen om het bestaan en de welvaart der kolonisten te vergemakkelijken. Op technisch en economisch gebied is deze hulp zooveel te meer noodig, daar de kolonist, welke naar Congo komt, aldaar niet, zooals in andere landen, de natuurlijke en meestpassende hulp en inleiding vindt die spruit uit de medewerking van de nederzetting en van ervaren bloedverwanten of vrienden, die hem oproepen hebben. Het is hier, dat de «Kolonisatie Dienst» reeds een nuttige taak vervult.

Op sociaal en economisch gebied is de hulp van het staatsbestuur volstrekt vereischt om de misbruiken, die den kolonist tot nu toe verwijderd hielden, uit te roeien — indien de maatschappijen voortgaan met den kolonist te aanzien, niet als een medewerker, maar als een onmondigen concurrent, welke uit te buiten is.

V. Hoe talrijk kunnen de kolonisten zich in Congo vestigen, en wanneer?

Deze vragen kunnen nooit een bepaald antwoord krijgen in cijfers en data, want het antwoord hangt af van de wisselvallige omstandigheden, die het economisch en sociaal midden dat Congo is, uitmaken.

Het aantal kolonisten dat in Congo zal opkomen en de periode voor hunne opkomst worden bepaald door de mogelijkheid van broodwinning.

Maar er is beslist plaats voor tienduizenden, net zooals in Zuid-Rhodesia en in Angola.

VI. Welke zal de ontwikkeling zijn van den tegenwoordigen toestand?

1. *De maatschappijen*, die de plaats bezetten en zich als «beati possidentes» beschouwen, zullen niets doen — of liever zij zullen den bestaan-

den toestand verdedigen — ten ware een ramp zich voordeed, en dan zullen zij beroep doen op de vaderlandsliefde der Belgische bevolking.

2. *Het staatsbestuur* staat voor een zware en kiesche taak: de bevolking van Congo is een bevolking van maatschappijen; het bestuur is het bestuur dezer bevolking; wanneer dit bestuur niettemin de kolonisten wil bevorderen, heeft het in te gaan tegen zijn eigen midden, hetwelk tot nu toe de kolonisten heeft uitgesloten.

3. *De kolonisten* zijn niet talrijk; zij hebben geen vertegenwoordiging in het bestuur; zij zijn zonder rechtstreekschen invloed op den algemeenen toestand.

Doch, hoe beklagenswaardig hun lot ook weze, er zullen altoos eenige kolonisten in Congo bijkomen om mindere plaatsen te bekleeden, zelfs wanneer er daar droog brood wordt gegeven. Vreemdelingen uit arme landen en Joden aanvaarden zulk een lot gemakkelijker dan Belgen, omdat zij uit armere landen komen of omdat zij elders verjaagd werden. Zoo komt het, dat er op 2.285 kolonisten, ongeveer twee en half vreemdelingen zijn voor één Belg (1.605 vreemdelingen tegenover 680 Belgen).

Het aantal kolonisten, en proportioneel meer en meer vreemdelingen, zal aangroeien. Vreemdelingen uit Angola, Zuid-Afrika, misschien uit Indië, zullen langzamerhand over onze grens komen om die kleine situaties te bekleeden; maar zij zullen ten slotte een arme massa vormen. En men zal met deze massa af te rekenen hebben.

4. *De houding der vreemde mogendheden*, die bij traktaat voor hunne onderhoorigen vrijen toegang en vrijen handel in Congo hebben, zal ons ongunstig zijn. Deze mogendheden kunnen niet betwisten dat wij onze kolonie tot waarde gebracht hebben. Maar het is ook zeker dat wij onze kolonie niet hebben bezet en dat de blanken en de zwarten er niet den socialen toestand van een bezet land genieten.

Wij schieten op dit punt te kort aan onzen plicht tegenover België en tegenover Congo. En dat is een groote leemte op politiek, economisch en sociaal gebied.

5. *De Belgen* zijn nopens dezen toestand, over het algemeen, niet ingelicht. Zij weten niet waarom er geen Belgen naar hunnen Congo gaan en waarom er geen enkel hunner landgenooten in het privaat, zijn deel mag hebben aan de groote rijkdommen onzer kolonie — onze

kolonie die door onze Koningen, onze missionarissen, onze soldaten en door België's geldstortingen, ons gemeenebest is. Zij kunnen zich dus niet op beredeneerde wijze gedragen.

En het is om u in te lichten over dezen toestand dat ik u — in een Antwerpsch midden, waar 's wereld bedrijvigheden steeds met groote aandacht gevolgd worden, — deze voordracht hield, u sprekend uit persoonlijke ondervinding en ervaring. Ik heb gedacht mij hiermede tegenover België en tegenover Congo van een plicht

te kwijten — en daarom ook dank ik u voor uwe aandacht.

(1) Eenige dezer gegevens zijn overgenomen uit het verslag hetwelk de «Société Générale de Belgique» voor het dienstjaar 1939 aan haar aandeelhouders in Februari 1940 voorlegde.

(2) Volgens het verslag der «Société Générale» voor het dienstjaar 1939 is de gezamenlijke waarde, voor uitgevoerd koper en tin in 1939, één en half milliard frank. De waarde volgens tolbasis is 511 + 150 = 661 miljoen frank. De waarde aangegeven door het telwezen aan de andere producten, staat over het algemeen in nauw verband met de beurswaarde.

Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden

Commissie tot Herziening van de wetgeving op dewederzijdsche rechten en plichten der echtgenooten

TWEEDE REEKS VOORGESTELDE TEKSTEN (1)

B. W., art. 214 j: als volgt opstellen:

§ 1. Verzuimt één der echtgenooten grootelijks zijn plichten dan kan de voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg der laatste echtelijke woonplaats, in het belang van het gezin (2), de uitoefening van alle soorten van rechten schorsen of aan den anderen echtgenoot overdragen (3), in de voorwaarden en, desgevallend, voor een termijn, die hij bepaalt (4) (5).

§ 2. Het bevelschrift van den voorzitter wordt verleend op schriftelijk verzoek, hetzij onmiddellijk, hetzij na oproeping van den echtgenoot, tegen wie het verzuim wordt ingeroepen. (6)

§ 3. Het bevel, rechtstreeks op het verzoek of bij verstek gewezen, wordt binnen vijf dagen van zijn datum door den griffier beteekend, met vermelding dat het verzet binnen acht dagen dient gedaan.

§ 4. Het bevel is steeds vatbaar voor beroep, in den bij art. 809 W. B. R. bepaalden termijn; het beroep is, behoudens strijdige beschikking, niet schorsend.

Het bevel kan opgeheven of gewijzigd worden, indien de toestand zulks wettigt.

§ 5. Het bevel is voor derden, die te goeder trouw handelden, slechts bindend na de hun gedane beteekening, behoudens hun recht van derden verzet, zoo hun belangen er door geschaad worden. Dit derden verzet geschiedt door verzoekschrift, tot den voorzitter gericht, die dan al de partijen door den griffier doet oproepen. De beslissing over dit derden verzet is steeds vatbaar voor beroep.

Geldt het bevel onroerende rechten, dan is het aan derden, behoudens kwade trouw, slechts tegenstelbaar van den dag af, dat het verordenend deel van dit bevel werd openbaar gemaakt, overeenkomstig art. 3 van de wet van 16 December 1851 of art. 5 van die wet en desgevallend art. 1690 van het Burgerlijk Wetboek.

Inschrijving van het verzoekschrift kan worden gevorderd, met de gevolgen, voorzien door artikelen 4 en 5 van de wet van 16 December 1851.

§ 6. De oproepingen en betekeningen, voorzien in §§ 2 en 3 en in het eerste lid van § 5, worden bij ter post aangeteekend schrijven gedaan.

De tusschenkomst van een pleitbezorger is in eersten aanleg niet vereischt en de kosten van zijn gebeurlijke ambtshulp worden niet begroot.

Art. 9 W. B. R. aanvullen als volgt: (7)

Indien de gemachtigde noch advocaat, noch pleitbezorger is, dient hij drager te zijn van een volmacht. Is de gemachtigde de echtgenoot van de partij, dan is deze volmacht vrij van zegel en registratie en kan ze onderaan een der processtukken gegeven worden.

Art. 221, al. 3 aanvullen met de volgende woorden:

... ingeschreven in een daartoe bestemd register.

Aan art. 221 een 4de alinea toevoegen, opgesteld als volgt:

De intrekking zal niet tegenstelbaar zijn aan derden, die met de vrouw zouden gehandeld hebben in de onwetendheid van die intrekking, zoo deze niet vermeld werd in den rand der akte van machtiging. (8)

Art. 222 wordt art. 222a.

Na art. 222a wordt volgende nieuwe bepaling ingelascht:

Art. 222b:

In de gevallen, in het vorig artikel bedoeld, kan de vrouw, in de vormen van artt. 70 en 71 van het Burgerlijk Wetboek, een akte van bekendheid bekomen, vaststellend dat een dezer gevallen aanwezig is. Deze akte zal, ten verzoeken van de vrouw, overgeschreven worden in het register waarvan sprake in art. 221, alinea 3.

Het feit, dat de omstandigheid, door de aldus overgeschreven akte van bekendheid vastgesteld, nooit bestaan heeft of heeft opgehouden te bestaan, is niet tegenstelbaar aan derden die te goeder trouw met de vrouw gehandeld hebben vooraleer dit feit, met machtiging van den bevoegden vrederechter, vermeld werd in den rand van de oorspronkelijke overschrijving. (9)

Art. 224 d bijvoegen:

De schuldeischers van den man en die van de gemeenschap kunnen op de voorbehouden goederen beslag leggen indien blijkt dat het beroep, de nijverheid of de handel der echtgenooten werden uitgeoefend bij middel van goederen, die door den man

ten bedrieglijke nadeele van hun rechten ter beschikking der echtgenooten werden gesteld.

Verslaggever, Voorzitter,
 Prof. G. Van Geyt. Mr. F. Wittemans.
 Leden : Prof. N. Gunzburg,
 Prof. L. J. M. van Bauwel,
 Mr. R. van Lennep.

(1) Zie de 1^e reeks onder het verslag dezer commissie, dd. 8 October 1938 (R. W. 1938-39, kol. 401-418).

(2) Deze uitdrukking schijnt juist dan b.v., « in het belang van den anderen echtgenoot of van de kinderen ».

(3) Dit is ten slotte de bedoeling geweest van den wetgever van 1932. De uitdrukking « voorloopige maatregelen », in den huidige tekst van art. 214 j, doelt niet zoozeer op het tijdelijk karakter van de tusschenkomst van den voorzitter als op het feit, dat hij aan de rechten van partijen ten gronde niet raken mag : op voet van art. 214 j kan aan een vader niet zijn ouderlijk gezag ontnomen worden, maar wel de uitoefening ervan geschorst of zelfs aan de moeder overgedragen ; zoo ook voor patrimoniale rechten : de eigendom, noch zelfs het genot van de goederen van den man of van die der gemeenschap kunnen, krachtens art. 214 j, niet aan de vrouw toegekend worden ; maar wel de uitoefening van die rechten. Wij achten het nuttig dat dit duidelijk in den tekst gezegd worde, om vele misverstanden te vermijden.

(4) Deez zinsnede duidt aan, dat het bevel van den voorzitter zoowel voor een bepaalden als voor een onbepaalden tijd mag gegeven worden. Zie ook § 4, al. 2.

(5) Wij hebben gemeend het woord « spoedeischend » uit onzen tekst te moeten weren. Het is inderdaad niet logisch, de tusschenkomst van het gerecht slechts toe te laten, wanneer het geval « spoedeischend » geworden is. De wetgever van 1932 schijnt zich hier te hebben laten leiden door

de analogie welke bestaat tusschen deze nieuwe bevoegdheid van den voorzitter en de instelling van het « kort geding ». Men vergat echter dat alle maatregelen, welke de voorzitter in kortgeding slechts in geval van hoogerdringendheid kan bevelen, buiten die omstandigheid door den gewonen rechter kunnen voorgeschreven worden ; terwijl de grondregel van art. 214 j uitsluitend door den voorzitter kan gehanteerd worden. M. a. w. : wanneer het er om gaat, gelijk welken grondregel van het recht toe te passen, is het al of niet spoedeischend karakter hiervan allen maatgevend voor de bevoegdheid ; de grondregel van art. 214 j wordt slechts toepasselijk wanneer er spoed bij is !

(6) Bij het uitwerken van de teksten der §§ 2 tot 6 van dit artikel, nam de commissie tot basis harer besprekingen, de bekende openingsrede van den heer Procureur Generaal Hayoit de Termicourt, dd. 15 September 1938, getiteld « La femme devant la loi civile » (biz. 49-58).

(7) De grondgedachte van de hier voorgestelde bepalingen nam de commissie over uit art. 62 der organieke wet op de werkrechtshraden, van 9 Juli 1926.

(8) Het is een algemeen bekend feit, dat geen enkel geval zakenman er in toestemt, met een gehuwde vrouw te handelen op grond van de algemeene machtiging, door art. 221 geregeld. De reden hiervan is te zoeken in het feit, dat men nooit zeker is, of die machtiging niet, door een latere verklaring van den man, ingetrokken werd, b.v. in een ander arrondissement, na een onopgemerkte verandering van woonplaats. De voorgestelde bepaling heeft tot doel, deze vrees weg te nemen.

(9) In den huidige staat onzer wetgeving blijft art. 222 B. W. een doode letter : hoe kan de vrouw inderdaad aan de derden, die geneigd zijn, met haar te handelen, bewijzen dat haar man afwezig of krankzinnig is, en vooral, hoe kan zij hun waarborgen, dat die omstandigheid, waarvan haar bekwaamheid om zich geldig te verbinden afhangt, later niet zal betwist worden ? De voorgestelde bepaling doet haar het middel aan de hand, om zich die waarborg te bezorgen.

RECHTSPRAAK

203 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 20 April 1940.

Voorzitter : M. De Potter.

Raadsheeren : MM. Delvaux en Van der Donckt.

O. M. : M. Van der Perren.

Pleiters : Mrs Mattheessens en R. Victor.

BESLAG OP ONROEREND GOED. — GELDIGVERKLARING. — VERSTEK IN EERSTEN AANLEG. — BEROEP NIET ONTVANKELIJK.

Wanneer bij een beslag op onroerend goed de verwerende partij in eersten aanleg niet verschijnt en het beslag door een vonnis bij verstek geldig verklaard wordt, is beroep tegen dit vonnis niet ontvankelijk.

Theatre t/ Minne.

Overwegende dat een vonnis door de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen op 16 Februari 1940 verleend, goed en geldig verklaart het onroerend beslag door Maria Minne, echtgenoot Theatre, gelegd op het huis aan beroeper behoorend en gelegen in het arrondissement Antwerpen te Borgerhout, Lammekensstraat, 20 ;

Dat Léon-Gilles Theatre, bij exploit van 29 Februari 1940, in hooger beroep is gekomen tegen dat vonnis, alhoewel het tegenover hem verstekdoende werd uitgevaardigd ;

Overwegende dat te recht het vonnis vaststelt dat beroeper, alsdan verwerder, regelmatig vóór de Rechtbank werd gedagvaard door het exploit van 29 Januari 1940 ;

Dat die akte inderdaad te zijner woonst Lammekensstraat 20, in Borgerhout, deugdelijk werd betteekend en bij zijn afwezigheid aan de bijzonderste bewoonster van dit huis, in afschrift, werd afgegeven, overeenkomstig artt. 61 en 68 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, gewijzigd bij art. 3 van het Koninklijk Besluit Nr 300 van 30 Maart 1936, en art. 32 van de Wet van 15 Oogst 1854, gewijzigd bij artikel 34 van dit Koninklijk Besluit ;

Overwegende dat het rechtsmiddel van hooger beroep tegen dergelijk vonnis aan de verstekmakende partij niet openstaat ; trouwens uit het verslag van de Commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Ann. Parl. 1851-1852 bladz. 200 en v.) blijkt dat, naar de bedoeling van den wetgever, de partij tegen dewelke beslag werd gelegd en die in eersten aanleg niet is verschenen, het recht van beroep niet bezit tegen het vonnis dat het beslag geldig verklaart ;

Dat die gevolgtrekking berust op den bestaanden samenhang tusschen de artt. 36-37-66 en 71 van de Wet van 15 Oogst 1854 ;

Overwegende dat art. 66 van die wet, waarnaar art. 36 al. 4 uitdrukkelijk verwijst, oplegt dat al de middelen tot nietigheid of van te niet gaan gericht tegen de proceduur die het vonnis van geldigverklaring van het beslag voorafgaat op straffe van verval moeten voorgebracht worden alvorens de debatten over de geldigverklaring van het beslag gesloten zijn, dat is vóór het vonnis dat die geldigverklaring uitspreekt ;

Overwegende ten andere, dat art. 71 bepaalt dat,

in aanleg van hooger beroep, geen nieuwe middelen mogen voorgebracht worden en dat derhalve de partij die wegens haar verstek geen middelen in eersten aanleg heeft voorgelegd, niet mag toegelaten worden er in beroep voor te brengen; dat die regel algemeen is en geen onderscheid toelaat tusschen middelen tot nietigheid van de procedure, die het beslag hebben bewerkstelligd en de middelen die uit den grond zelf der zaak genomen worden; (Zie het verslag van den Heer Lelièvre over art. 36).

Overwegende ten slotte dat er geen termijn tot beroep aan de verstekdoende partij wordt verleend, vermits het vonnis van geldigverklaring luidens art. 36 niet vatbaar is voor beteekening, en dat juist de datum van beteekening het gebruikelijk uitgangspunt is van den gewonen beroepstermijn in zake onroerend beslag (art. 37). (Cass. 26 Febr. 1863 Pas. 1863.I.264; Cloes et Bonjean 1862-1863, blz. 60; Braas: Procédures d'exécution blz. 217).

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 en 41 der Wet van 15 Juni 1935,

Gehoord ter openbare terechtzitting het eensluidend advies van den Heer Advocaat-Generaal Van der Perren,

Verklaart het beroep niet ontvankelijk; bevestigt het bestreden vonnis.

Stelt de veiling van het in beslaggenomen goed vast op Donderdag 16 Mei 1940.

Verwijst Appellant in de op het hooger beroep gevallen gerechtskosten.

204

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 17 Juni 1938.

Voorzitter: M. J. Van Ginderachter.

Pleiters: Mrs De Pesseroey en Orban.

ONTEIGENING. — WET VAN 3 JANUARI 1934. — BESLISSING VREDERECHTER. — VOORLOOPIG KARAKTER — GEEN BEROEP.

ONTEIGENING. — WET VAN 11 APRIL 1936. — K.B. VAN ONMIDDELLIJKE INBEZITNEMING. — ADVIES MINISTERRAAD. — FORMALITEITEN DER ONTEIGENINGSPROCEDURE. — SCHEIDING DER MACHTEN.

1. Het vonnis waarbij de Heer Vrederechter, rechtdoen- de bij toepassing van de wet van 3 Januari 1934 op de onteigening ten algemeenen nutte, het bedrag der vergoedingen bepaalt, heeft een voorloopig karakter. In die mate kan tegen het vonnis geen beroep aan- geteekend worden. Het hoort de rechtbank toe aan welke de herziening der vergoedingen gevraagd wordt de zaak ten gronde te onderzoeken met het oog op de definitieve vaststelling dezer vergoedingen.
2. De wet van 11 April 1936 maakt de speciale onteig- eningsprocedure, ingesteld bij de wet van 3 Januari 1934, toepasselijk op de werken uitgevoerd om werk- looze arbeiders te werk te stellen. Wanneer die wer- ken door de gemeenten uitgevoerd worden, moet het Koninklijk besluit waarbij de noodzakelijkheid van eene onmiddellijke inbezitneming vastgesteld wordt, op het gelijkluidend advies van den Ministerraad ge-

geven worden. De medeondertekening van den Mi- nister van Openbare Werken en van den Minister van Finantiën, is in dit geval niet geëischt.

3. Het plan der te onteigenen perceelen moet aan de eigenaars en vruchtgebruikers niet beteekend wor- den.
4. De hoogdringendheid bij een onteigening ten alge- meenen nutte wordt definitief door Koninklijk besluit vastgesteld.
5. Wanneer de bevoegde overheid, de Staat of de ge- meente, daartoe behoorlijk gemachtigd, beslist dat er aanleiding bestaat tot eene onteigening om reden van openbaar nut en de te onteigenen perceelen bepaalt, vallen deze beslissingen niet onder het toezicht van de rechterlijke macht.
6. Ter gelegenheid van de omleiding eener staatsbaan op het grondgebied eener gemeente, mag eene on- teigening bij stroken door de gemeente gedaan worden.

Delacourt en Cn. t/ Stad St-Niklaas.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluit- selen;

Gezien de stukken;

Overwegende dat bij vonnis dd. 4 April 1938, de Heer Vrederechter des kantons St-Niklaas-Waas, toepassing makende over de wetten van 11 April 1936 en 3 Januari 1934, de vergoedingen aan de erven Delacourt toekomende wegens de onteigening in kwestie voorloopig vastgesteld heeft op de globale som van 156.709 fr.;

Dat bij dagvaarding dd. 19 April 1938, de con- soorten Delacourt de onteigenende partij gedag- vaard hebben: hoofdzakelijk tot nietig verklaring van de onteigeningsprocedure; in bijkomende orde tot betaling eener vergoeding van 933.383,54 fr. of tot benoeming van deskundigen om de waarde van de onteigende gronden te schatten; dat zij tot staving van hun hoofdstelsel aanvoeren:

1°) dat de wettelijke pleegvormen niet werden nageleefd daar het K.B. de hoogdringendheid vast- stellende, door den Minister van Geldwezen niet tegengeteekend werd; dat vermeld K.B. hun slechts gedeeltelijk werd beteekend; en dat, in zake geen hoogdringendheid bestaat;

2°) dat de omleiding van den rijksweg Tilburg- Rijsel, niet in de bevoegdheid valt van een stads- bestuur;

3°) dat de onteigening bij strooken niet geoorloofd is tot het omleiden van eene staatsbaan en in elk geval, de bijzondere procedure voorzien bij de wet- ten van 1 Juli 1858 en 15 November 1867 had moeten gevolgd worden;

Overwegende dat de stad St-Niklaas de niet ont- vankelijkheid van den eisch opwerpt om reden dat aanleggers in werkelijkheid in beroep komen tegen voormeld vonnis van 4 April 1938 wanneer dit vonnis krachtens artikel 4 der wet van 3 Januari 1934 niet vatbaar is voor beroep;

I. Wat betreft de ontvankelijkheid van den eisch:

Overwegende dat naar de uitdrukkelijke bewoor- dingen der wet van 3 Januari 1934, de vrederechter slechts opdracht heeft, na partijen te hebben ge- hoord en het advies van den deskundige te hebben ingewonnen, het bedrag der wegens onteigening verschuldigde vergoedingen, voorloopig en zonder

andere proceduur te bepalen ; dat de beslissing van den Vrederechter aldus slechts een voorloopig karakter heeft ; dat, in die mate, de beslissing niet vatbaar is voor beroep zoodat de verdere proceduur, zooals zij door de wet is geregeld (overschrijving van het vonnis ten kantoore van den hypotheekbewaarder, storting van de som ter depositokas, opmaken door een deskundige van een staat van beschrijving, inbezitstelling van den Staat...) niet kan worden gestuit ;

Dat het evenwel de rechtbank toebehoort aan wie de herziening der vergoedingen regelmatig aangevraagd wordt, den eisch in zijn geheel ten gronde te onderzoeken met het oog op de definitieve vaststelling dezer vergoedingen ;

Overwegende dat volgens art. 9 van zelfde wet de rechtspleging tot het bekomen van de verhooging of de verlaging der voorloopig door den vrederechter bepaalde vergoedingen door de rechtbank moet behandeld worden overeenkomstig de gewone regelen van het wetboek van rechtsvordering ; dat de eisch der erven Delacourt aldus wel ontvankelijk voorkomt ;

II. Wat betreft den eisch tot nietigverklaring van de onteigeningsproceduur :

1°) Overwegende dat de wet van 11 April 1936 de speciale onteigeningsproceduur, ingesteld bij de wet van 3 Januari 1934, toepasselijk maakt op de werken uitgevoerd om werklooze arbeiders te werk te stellen ; dat, wanneer die werken door den Staat uitgevoerd worden, het K.B. waarbij de noodzakelijkheid van een onmiddellijke inbezitneming vastgesteld wordt door den Minister van Openbare Werken en door den Minister van Financiën moet medeondertekend worden, terwijl wanneer de werken tot hetzelfde doel, door de provinciën, de gemeenten en de vereenigingen van gemeenten uitgevoerd worden, het eensluidend advies van den Ministerraad volstaat ; dat de woorden « de bepaling die voorafgaat » voorkomende in de tweede alinea van art. 1 wet van 11 April 1936, niets anders bedoelen dan « de toepassing van de bij de wet van 3 Januari 1934 ingestelde speciale proceduur » ; dat deze verklaring zich des te meer opdringt daar de wet van 11 April 1936 slechts de bepalingen overgenomen heeft van twee K.B., respectief i.d. van 31 Januari 1935 en 6 Juni 1935 en dat, naar een uitdrukkelijke bepaling van dit laatste K.B., wanneer de gemeenten wegwerken ondernemen om aan werklozen een bezigheid te verschaffen, het gelijkkluidend advies van den Ministerraad geëischt wordt ; dat in dit K.B. nergens spraak is van medeondertekening van twee Ministers ;

Overwegende dat ter zake kwestieus K.B. het eensluidend advies van den Ministerraad vermeldt ;

2°) Overwegende dat het door eischers ingeroepen art. 3 der wet van 3 Januari 1934 van den tekst dezer wet niet mag afgezonderd worden maar met de andere bepalingen dezer wet in overeenstemming moet gebracht worden ; dat, terwijl naar de bepaling van art. 2 het besluit en het plan der te onteigenen perceelen moeten nedergelegd worden ter griffie van het Vrederecht waar de goederen zijn gelegen en waar de belanghebbenden kos-

teloos inzage ervan kunnen nemen totdat de voorloopige vergoeding vereffend is, luidens art. 3 het Koninklijk besluit alleen aan de eigenaars en de vruchtgebruikers moet beteekend worden ;

3°) Overwegende dat, ingevolge het principie der scheiding van machten, de rechtbank niet te beoordeelen heeft of er werkelijk bij de bewuste onteigening hoogdringendheid bestond ; dat de hoogdringendheid door het K.B. van 23 Februari 1937 beslissend vastgesteld werd ;

4°) Overwegende dat al wat van gemeentelijk belang is onder de bevoegdheid valt van den gemeenteraad (art. 75 gemeentewet) ; dat, zoo de onteigening van gronden met het oog op het omleiden van een rijksweg van algemeen nut is, het gemeentelijk belang bij die onteigening toch ook betrokken is wanneer de nieuwe rijksweg op het grondgebied van de gemeente moet aangelegd worden ; dat het algemeen en het gemeentelijk belang hier zoo nauw in verband zijn, dat de gemeentewet — art. 76, 7° — aan het gemeentebestuur het recht toekent, op advies der Bestendige Deputatie en onder goedkeuring van den Koning, de hoofdwegen en de algemeene rooiplannen voor de steden te bepalen ; dat, in hetzelfde geval, geen enkele wettelijke bepaling, geen enkel algemeen principie van het bestuurlijk recht zich ertegen verzet dat de gemeente door de regeering zou gelast worden de noodige onteigeningen te vervolgen mits het vervullen der wettelijke pleegvormen ;

Overwegende verder dat het de onteigenende partij toekomt te beslissen dat er aanleiding bestaat tot eene onteigening, om reden van openbaar nut en de te onteigenen perceelen te bepalen ; dat hare beslissing desaangaande niet onder het toezicht valt van de rechterlijke macht die slechts te onderzoeken heeft of de onteigenaar regelmatig door de bevoegde overheid gemachtigd werd de onteigening wegens openbaar nut te vervolgen, hetgeen het geval is in zake ;

5°) Overwegende dat eene onteigening bij strooken wel mag geschieden ter gelegenheid van de omleiding eener staatsbaan ; dat immers ingevolge de algemeene bewoordingen van art. 1 der samengeordende wetten van 1 Juli 1858 en 15 November 1867, soortgelijke onteigening toegelaten is niet alleen wat de gronden betreft die in de baan moeten ingelijfd worden, maar ook wat de gronden aangaat bestemd tot alle andere werken in het algemeen plan voorzien ;

6°) Overwegende dat in strijd met aanleggers bewering de procedure voorzien door voormelde wetten wel werd toegepast ; dat het K.B. van 4 Februari 1937 de onteigening bij strooken toelatende, gegeven werd op advies van de bijzondere commissie gelast krachtens art. 2 van bewuste wetten met het onderzoek van het nut en van het plan der ontworpen werken ;

Dat het algemeene plan ook de vereischte gegevens vermeldt ; dat namelijk, de uit te voeren werken voldoende aangeduid zijn door de vermeldingen der rooijing en der te onteigenen strooken « voor de omleiding van den rijksweg Tilburg-Rijssel » tusschen de Drie Gaaienstraat en de Breedstraat ; dat

meteen het plan de gronden aanduidt, gelegen binnen de grenzen der onteigeningsstrooken welke niet in den openbaren weg ingelijfd worden noch voorbehouden worden voor inrichtingen van algemeen nut en welke dienvolgens in loten als bouwgrond mogen herverkocht worden ;

Overwegende dat overigens onder het regiem der wet van 11 April 1936, die krachtens het K. B. van 23 Februari 1937 op kwestieuze werken van toepassing is, de voorafgaande bestuurlijke formaliteiten voorgeschreven door de wetten op de strooksgewijze onteigeningen niet meer hoeven vervuld te worden ; dat, immers, zooals hooger gezegd, de wet van 11 April 1936, de bepalingen overgenomen heeft van twee K. B. uitgevaardigd in 1935 en dat in het verslag aan den Koning welk het K. B. van 31 Januari 1935 voorafgaat uitdrukkelijk gewezen werd op de noodzakelijkheid «de gevolgen van de strooksgewijze onteigening te synchroniseeren met die van de onteigening uitgevaardigd volgens de wijze voorzien bij de wet van 3 Januari 1934 ten einde onmiddellijk met de werken te kunnen beginnen ;

Overwegende, derhalve, dat de middelen tot nietigheid van de kwestieuze onteigeningsproceduur als ongegrond moeten worden afgewezen ;

III. *Wat betreft de vraag tot herziening der vergoedingen :*

Overwegende dat in strijd met de bewering van verweerster, de vraag tot herziening wel ontvanke-lijk is alhoewel zij, voor de bij art. 7 der wet van 3 Januari 1934 voorziene beteekening, gedaan werd ; dat art. 8 der wet een eindtermijn voorziet voor het inspannen der vraag tot herziening maar geenszins beschikt dat de herziening voor de beteekening waarvan spraak in art. 7 niet zal mogen gevraagd worden ;

Overwegende dat de wederzijdsche beweringen der partijen, wat betreft de waarde der onteigende goederen, zeer uiteenlopend zijn, dat de rechtbank het nuttig oordeelt vooraleer over het juist bedrag der definitief toe te kennen vergoedingen uitspraak te doen het advies van deskundigen te vragen :

Om deze redenen, de rechtbank, alle tegenstrijdige conclusies als nutteloos of ongegrond van de hand wijzende, verklaart kwestieuze onteigeningsproceduur geldig en vooraleer verder ten gronde uitspraak te doen, benoemt als deskundigen : a) Valère De Loof, Ouden Gentschen Weg, Gendbrugge ; b) Frans Moeyersoen, candidaat notaris te Lede ; c) Octave Deschepper, eere-notaris te St Niklaas-Waas ;

Geeft hun als opdracht, na kennis genomen te hebben van het vonnis van den Heer Vrederechter dd. 4 April 1938 en alle andere stukken en vergelijkingspunten welke hun door partijen zullen medegedeeld en aangewezen worden alsook na alle noodige inlichtingen ingewonnen te hebben, de onteigende goederen te schouwen en in een met redenen omkleed verslag de schade te ramen welke aanleggers ten gevolge der onteigening ondergaan en namelijk de waarde dezer goederen te schatten, als ook de waardevermindering welke het overblijvende gedeelte van aanleggers eigendom ten gevolge der onteigening mogelijk ondergaat ;

Kosten in opschorsing.

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg. Aldus gewezen...

205

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 21 Juni 1939.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : MM. Thienpont en Belpaire.

ONDEELBARE BEKENTENIS. — BEGIN VAN SCHRIFTELIJK BEWIJS.

Een ondeelbare bekentenis kan gelden als begin van schriftelijk bewijs dat door andere bewijzen kan worden aangevuld.

De Clercq t/ Henin.

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten ;

Overwegende dat de vordering strekt tot betaling van 29.869,75 fr. voor saldo van den aannemingsprijs van een woonhuis en van meerdere werken uitgevoerd door eischer voor rekening van verweerder ;

Overwegende dat verweerder ontkent met eischer een aannemingsovereenkomst te hebben aangegaan en hij verklaart « onder voorbehoud van zijne ondeelbare bekentenis, met den heer Vandenhoeck O., te zijn overeengekomen dat deze laatste aan verweerder het huis gelegen Maria Hendrikastraat n° 123, te St Amandsberg, volgens besproken plannen, mits den prijs van 52.450 fr. zou leveren, welke hij aan Van den Hoeck betaalde » ;

Overwegende dat uit deze verklaring niet is uit te maken van welken aard de overeenkomst is die verweerder gesloten heeft met Van den Hoeck ;

Dat verweerder weigert het contract over te leggen dat deze overeenkomst vaststelt ;

Dat alhoewel tot drie maal toe uitgenoodigd om persoonlijk in de raadkamer te verschijnen, ten einde uitleg te verstrekken over bewuste overeenkomst, hij aan deze uitnoodigingen geen gevolg heeft gegeven ;

Overwegende dat, zoo men verweerder toegeeft dat bovenstaande verklaring onsplitsbaar is, men ze enkel kan aanzien als een begin van bewijs door geschrift dat door andere bewijzen kan worden aangevuld, (De Page t. III n°s 1028, 1029 f. en de aangehaalde rechtspraak).

Dat men aldus uit deze verklaring kan afleiden dat er een overeenkomst tot stand kwam tusschen verweerder en Van den Hoeck, betreffende het bouwen van een huis ;

Dat, zooals blijkt uit een gezegeld uittreksel van het verzoeningsregister van het vrederegerecht te Evergem, verweerder op 23 April 1937 aan den heer Vrederechter verklaard heeft dat deze overeenkomst een onherroepelijke lastgeving was, dat verweerder in pleittermen nader heeft bepaald dat de overeenkomst gesloten met Van den Hoeck tot voorwerp had het aankopen van een bouwgrond

en het oprichten van een huis, dat de onherroepelijke lastgeving dus dergelijken aankoop en opbouw tot voorwerp had;

Dat het niet zonder belang is aan te stippen dat Van den Hoeck geen aannemer van bouwwerken is, maar architect en dat hij in meerdere gevallen is opgetreden als lasthebber van de koopers van gronden in den Sint Baafskouter te Sint Amandsberg;

Overwegende dat het niet ernstig kan worden betwist dat eischer op last van Van den Hoeck de werken waarvan sprake, heeft uitgevoerd;

Dat, Van den Hoeck opgetreden zijnde krachtens bovenbedoelde lastgeving, verweerder rechtstreekse schuldenaar van eischer is geworden van den prijs der werken;

Dat de betalingen gedaan door verweerder, aan zijn eigen lasthebber Van den Hoeck, niet bevrijdend zijn tegenover eischer (art. 1239 B. W.);

Overwegende dat het bedrag van de gevorderde som niet wordt betwist;

Om deze redenen, de Rechtbank alle andere conclusiën als ongegrond van de hand wijzend, veroordeelt verweerder aan eischer te betalen de som van 29.869,75 fr. vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Verwijst verweerder in de kosten.

206

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

1 December 1939.

Voorzitter: M. J. Marien.

Referendaris: M. W. Koll.

Pleiters: Mrs J. Stockmans en Th. Percy.

WISSEL. — AFGIFTE DOOR OORSPRONKELIJKE SCHULDENAAR VAN DOOR EEN DERDE AANGENOMEN WISSEL. — GEEN SCHULDVERNIEUWING. — RECHTSPOSITIE VAN DEN SCHULDEISCHER.

Betaling door middel van wissels brengt geene schuldvernieuwing te weeg.

De afgifte van aangenomen wissels — tenzij bij de afgifte de oorspronkelijke schuldenaar uitdrukkelijk wordt ontlast — geschiedt slechts onder de voorwaarde van een goed einde. Wordt deze voorwaarde verwezenlijkt dan is de betaling geldig en bepaald; ontbreekt zij echter, herneemt de schuldeischer volledig zijne rechten.

Braspeninck t/ Reralini en Restaurant Thomas.

Gezien de dagvaarding van deurwaarder Frans Maes in datum van 18 October 1939, waarbij aanlegger solidairlijke betaling eischt ten laste van beide verweerders der som van 3.000 frank verhoogd met 47,50 fr. protestkosten en de

wettelijke intresten sedert de respectievelijke datums van protest van 3 wissels, ieder groot 1.000 frank, waarvan een vervallen op 15 Oogst 1939 en twee vervallen op 15 September 1939;

Aangezien tweede verweester als betrokkene dezer drij wissels onbetwistbaar tot betaling is gehouden, daar zij de wissels heeft aangenomen en erkent dat zij voordeel heeft getrokken uit de provisie verschaft door den trekker-aannemer;

Aangezien inderdaad de leveringen en werken, welke gedeeltelijk betaald werden door de wissels hierboven vermeld, besteld werden door eerste verweerder en bestemd waren voor een spijshuis gelegen Frankrijklei, 58, dat uitgebaat wordt door tweede verweester, de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Restaurant Thomas, welke slechts op 8 November 1938, d.i. verscheidene maanden na de bestelling en tijdens de uitvoering der werken gesticht werd.

Aangezien aanlegger voor het bedrag der wissels insgelijks veroordeeling eischt ten laste van eerste verweerder, daar hij bewijst dat eerste verweerder in betaling van de door hem bestelde koopwaar en werken de door tweede verweester aangenomen wissels heeft afgegeven;

Aangezien de betaling bij middel van aangenomen wissels geen schuldvernieuwing teweeg brengt (Verbr. 27 Februari 1837, Pas. 1837, I, 39);

Dat, indien de betrokkene den wissel betaalt, de persoon die den wissel ter betaling heeft afgegeven, zich van zijne schuld bevrijdt tot het beloop der som door den betrokkene voldaan;

Dat, indien de betrokkene den wissel niet betaalt, de persoon die den wissel in betaling heeft gegeven, gehouden blijft zijne schuld te betalen;

Dat de afgifte van aangenomen wissels — tenzij bij deze afgifte de oorspronkelijke schuldenaar uitdrukkelijk wordt ontlast — slechts geschiedt onder de voorwaarde van een goed einde;

Dat, indien deze voorwaarde verwezenlijkt wordt, de betaling geldig en bepaald is; dat integendeel, indien deze voorwaarde ontbreekt, de schuldeischer zijne rechten volledig herneemt (Handelsrechtbank Brussel, 18 Januari 1923, Jur. Comm. Brux. 1925, 319);

Dat, bij gebrek aan een uitdrukkelijke vrijstelling van den oorspronkelijken schuldenaar, de schuldeischer, door aanvaarding van een wissel aangenomen door een ander rechtspersoon dan zijn kontraktant, een nieuwen debiteur heeft bijgekregen zonder den oorspronkelijken te verliezen;

Dat aanlegger ten laste van deze twee schuldenaars echter geen solidairlijke betaling kan eischen (art. 1202 al. 1, B. W.);

Dat de oorspronkelijke schuldenaar (eerste verweerder) slechts tot betaling kan verplicht worden mits teruggave van de door tweede verweester aangenomen en ten haren laste geprotesteerde wissels, voor zooveel deze door tweede verweester niet betaald werden;

Aangezien tweede verweester uitstel van betaling vraagt; dat echter dit uitstel, krachtens art. 48 der Wet van 20 Mei 1872, door de Rechtbank niet mag verleend worden;

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Stelt vast dat de wet van 15 Juni 1935 werd toegepast voor het opmaken der exploitatie en der andere akten van rechtspleging die het tegenwoordig vonnis zijn voorafgegaan;

Geeft akte aan de twee verweerders dat zij elk, voor wat hen betreft, de waarde des gedings schatten op meer dan fr. 12.500;

Veroordeelt tweede verweerder te betalen aan aanlegger de som van 3.047,50 fr. met de wettelijke intresten op 1.000 fr., vanaf 17 Oogst 1939 en op 2.000 fr. vanaf 18 September 1939, de rechterlijke intresten en de kosten des gedings;

Zegt voor recht dat de betalingen door tweede verweerder der veroordeelingen ten haren laste gelegd, den eersten verweerder zullen ontheven van de hiernavermelde veroordeelingen ten zijnen laste;

Veroordeelt eerste verweerder te betalen aan aanlegger de som van fr. 3.047,50 met de wettelijke intresten op fr. 1.000 vanaf 17 Oogst 1939 en op fr. 2.000 vanaf 18 September 1939, de rechterlijke intresten en kosten des gedings;

Zegt voor recht dat eerste verweerder slechts tot betaling dezer bedragen kan verplicht worden mits teruggave van de door tweede verweerder aangenomen en ten haren laste geprotesteerde wissels, voor zooveel deze door tweede verweerder, hetzij in het geheel, hetzij gedeeltelijk, onbetaald zijn gebleven;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder borgstelling met uitzondering der betaling tot de kosten.

207

VREDEGERECHT TE RONSE

30 December 1939.

Vrederechter : M. Paul Minne.

Pleiters : Mrs. Ponette en Claus.

HEIRKRACHT ALS REDEN VAN VERBREKING DER OVEREENKOMSTEN.

Wanneer het, gezien de economische omstandigheden, zeer moeilijk is voor een persoon die zijn betrekking verliest, eene gelijkaardige betrekking te vinden in de stad waar hij verblijft, mag de belanghebbende dien toestand invoeren als een geval van heirkraft dat de verbreking wettigt van zijne huur-overeenkomst.

H. t/ De M.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Delfosse te Ronse, in datum van 27 December 1939, geboekt;

Gehoord de partijen;

Gelet op de wet van 15 Juni 1935, artikel 2;

Aangezien de vraag strekt tot de vernietiging der mondelinge huurovereenkomst tusschen partijen aangegaan op 1 Oogst 1937;

Aangezien er spraak is van de mondelinge huur van een huis voor drie, zes of negen jaar aan 550

frank per maand pacht, welke naderhand bij gemeen verdrag tusschen partijen verminderd werd op 500 frank per maand;

Aangezien er niet betwist wordt dat sedert kort, eischer buiten zijne schuld zijne betrekking bij de firma «Utexbel» te Ronse, heeft verloren dat hij genoodzaakt is geweest een andere betrekking te zoeken en heden rekeningplichtigen is bij de firma Martens te Zulte;

Aangezien het heden aan eischer schier onmogelijk is de bedrijvigheid welke met zijne nieuwe betrekking gepaard gaat uit te oefenen en ter zelfvertijd te Ronse te blijven wonen;

Aangezien er mag aangenomen worden dat er ten voordeele van eischer hierkracht bestaat, welke hem in de onmogelijkheid stelt zijne verbintenis, uit te voeren;

Aangezien verweerder geen schade verrechtvaardigt, noch zelfs eischt; dat desaan gaande er spruit uit de gegevens der zaak, dat, indien hij eenige schade heeft opgelopen, hij zelf aansprakelijk dient gesteld te worden;

dat het inderdaad aan hem te wijten is dat eischer, de pacht van het kwestig huis niet heeft kunnen afstaan aan een derde persoon, zooals hij er het recht toe had;

Aangezien het niet twijfelachtig is dat tegenwoordig gezien de economische omstandigheden, het zeer moeilijk is voor een persoon zooals eischer, als hij zijne betrekking verliest, eene gelijkaardige betrekking te vinden in de stad waar hij verblijft;

dat de eigenaar welke zich ten onrechte verzet tegen den afstand van pacht of voortverhuuring, als wanneer deze hem nochtans eene redelijke waarborg opleverde, zelf verantwoordelijk moet worden gesteld voor de schadelijke gevolgen die de verbreking van de pacht wegens heirkraft hem zouden kunnen berokkenen;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter van het Kanton Ronse, vonnisende op tegenspraak en in eersten aanleg;

Zeggen dat eischer gerechtigd is de heirkraft in te roepen;

Zeggen de mondelinge pacht van 1 Oogst 1937, tusschen partijen bestaande betrekkelijk een huis gelegen te Ronse, Kasteelstraat 73, verbroken ten nadeele van verweerder, vanaf 31 December 1939;

Verwijzen verweerder in de kosten des gedings, deze vereffend tot hiertoe ter som van 99 frank.

Nota. — Verweerder teekende beroep aan tegen deze beslissing. Het vonnis van den eerste rechter werd echter door de rechtbank van eersten aanleg van Oudenaarde bekrachtigd.

Deze beslissing is interessant, omdat zij een stap te meer uitmaakt op den weg der rechtspraak naar eene billijker opvatting van het begrip «heirkraft». Waar vroeger geëischt werd, voor de verbreking van eene overeenkomst, dat de schuldenaar in de volstreckte onmogelijkheid verkeerde zijne verplichtingen na te leven, gaan rechtsleer en rechtspraak heden akkoord om het strakke karakter dezer volstreckte onmogelijkheid naar de omstandigheden om te buigen, en namelijk te beslissen dat het volstaat dat de uitvoering der overeenkomst met zulkdanige moeilijkheden gepaard gaat dat zij redelijkerwijze als praktisch onmogelijk voorkomt.

Eens te meer blijkt de noodzakelijkheid van eenen wetstekst die den rechter zou toelaten ingevolge de «imprævisieele», in zulke gevallen de overeenkomst te wijzigen, rekening houdend met de billijke belangen van de tegenpartij!

M. P.

WETGEVING

BESLUITWET van 5 Mei 1940, tot aanvulling van de besluitwet van 9 Maart 1940, waarbij de wet van 15 Juni 1899, inhoudende titel II van het Wetboek van Strafrechtspleging in het leger, wordt aangevuld.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

Luidens artikel 1 van de besluitwet van 9 Maart 1940, waarbij de wet van 15 Juni 1899, inhoudende titel II van het Wetboek van Strafrechtspleging voor het leger, wordt aangevuld, zijn de auditeur-generaal en zijn substituten, de krijgsauditeurs en hun substituten, officier van gerechtelijke politie.

Hetzelfde artikel kent hun, voor de opsporing en de vaststelling van de misdrijven die tot hun bevoegdheid behoren, de machten toe die het Wetboek van Strafvordering verleent aan de procureurs des Konings en aan hun substituten.

Welnu, het Wetboek van Strafvordering, in zijn artikel 52, geeft enkel in de gevallen van de artikelen 32 en 46 van hetzelfde Wetboek, namelijk ingeval van ontdekking op heeter daad of wanneer het hoofd van het huis waarin een misdaad of een wanbedrijf werd gepleegd den procureur des Konings aanzoekt om er van te doen blijken, aan de procureurs des Konings het recht om een hulpofficier van politie te belasten met sommige handelingen die tot hun bevoegdheid behoren.

Artikel 10 van de wet van 7 April 1919 heeft te dien aanzien de machten van den procureur des Konings uitgebreid: het bepaalt inderdaad dat deze magistraat het recht heeft den bijstand te vorderen van al de officieren van gerechtelijke politie en hun opdracht te geven om al de handelingen van gerechtelijke politie te verrichten, behoudens de beperkingen door de wet gesteld.

Het hoort dezelfde macht te verleenen aan den auditeur-generaal en aan de krijgsauditeurs.

Dat is het doel van het ontwerp van besluitwet dat de regering de eer heeft aan Uwe Majesteit ter goedkeuring voor te leggen.

BESLUITWET

Leopold III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil

Gelet op de wet van 7 September 1939, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden toegekend, onder meer om den regelmatig gang van het gerecht en van de rechtsmachten te verzekeren;

Overwegende dat het dringend noodig is, met dat doel, de bepaling van artikel 1 van de besluitwet van 9 Maart 1940 «waarbij de wet van 15 Juni 1899, inhoudende titel II van het Wetboek van Strafrechtspleging voor het leger, wordt aangevuld», derwijze aan te vullen dat aan den auditeur-generaal, aan zijn substituten, aan de krijgsauditeurs en aan hun substituten, het recht wordt verleend om, zelf, den bijstand van andere officieren van gerechtelijke politie te vorderen, en hun opdracht te geven om de handelingen van gerechtelijke politie te verrichten;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Artikel 44, dat bij de besluitwet van 9 Maart 1940 in de wet van 15 Juni 1899 werd ingevoegd, wordt door de volgende alinea's aangevuld:

«De auditeur-generaal, zijn substituten, de krijgsauditeurs en hun substituten hebben het recht den bijstand te vorderen van de officieren van gerechtelijke politie andere dan de procureurs der Konings en hun substituten, de onderzoeksrechters en de vrederechters en hun plaatsvervangers, en hun opdracht te geven om al de handelingen van gerechtelijke politie te verrichten.

» Evenwel kunnen de gerechtelijke officieren en de e.a. gerechtelijke inspecteurs bij de parketten niet opgevorderd of met een opdracht worden belast dan met verloop van den procureur-generaal.

» De opgevorderde of met een opdracht belaste officieren zijn er toe gehouden aan die opvorderingen en opdrachten gehoor te geven en, zoo er grond voor is, tot uitvoering daarvan de medewerking van de onder hen staande ambtenaren of agenten te verleenen.»

Art. 2. Deze besluitwet treedt in werking den dag waarop zij in het Staatsblad is bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 5n Mei 1940.

BESLUITWET van 30 April 1940 betreffende 's lands verdediging en veiligheid.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

De evolutie van den internationalen toestand legt het land zware beproevingen op. Het leger, dat aan de grenzen trouw de wacht houdt, geeft blijk van een uithoudingsvermogen en van een tucht die de bewondering en de dankbaarheid van het land afdwingen. Ontruikt aan hun haardsteden en aan hun zaken, zoo brengen de onder de wapens geroepen burgers edelmoedig het offer van hun genegenheid en van hun belangen. Anderzijds verduren de gezinnen der gemobiliseerden zonder versagen soms prangende moeilijkheden en dragen er aldus ruimschoot toe bij om in het leger een verheven gemoedstoestand te onderhouden, onontbeerlijk om de tucht te schragen onder vrije mensen.

De regering heeft tegenover het land tot plicht die zedelijke krachten tegen elke afbreuk te beschermen.

Tegelijk met de beschikkingen vereischt door 's lands verdediging, worden maatregelen getroffen om den toestand der militairen, zedelijk en stoffelijk te verbeteren, en om in de behoeften van hun gezin te voorzien. Doch die maatregelen kunnen de bezwaren die met de mobilisatie van het leger onvermijdelijk gepaard gaan slechts temperen, meer niet. Die bezwaren nemen toe en worden steeds gevoeliger naarmate de toestand voortduurt. Zij bieden dan ook een gereede gelegenheid voor degenen die er op uit zijn de tucht in het leger te verstoren door den gemoedstoestand van de soldaten aan te tasten. En die gelegenheid laten zij niet voorbijgaan.

Gewis, dergelijke handelingen kunnen, als zij gepleegd worden met het doel België's onafhankelijkheid of onze grondwettelijke instellingen te niet te doen, onder de toepassing van de wet van 22 Maart 1940 vallen. Doch, zelfs als zij zonder zulk een misdadig opzet gepleegd worden, zijn zij voor de tucht in het leger en dienvolgens voor 's lands verdediging uiterst gevaarlijk.

Overigens, artikel 8 van de besluitwet van 11 October 1916 en andere beschikkingen van jongeren datum (onder meer de besluitwet van 10 November 1939, waarbij het verboden wordt vlugschriften naar het leger op te sturen of in het leger te verspreiden, en het koninklijk besluit van zelfden datum, betreffende de openbare vergaderingen in de militaire kantonnementsplaatsen) maken het mogelijk sommige verderfelijke propaganda te voorkomen of te onderdrukken.

Doch de propaganda neemt menigvuldige vormen aan en de bepalingen van bedoelde besluiten zijn doorgaans niet toereikend om die propaganda te treffen die zich geniepig richt hetzij tot militairen of tot hen die met militairen gelijkgesteld zijn, hetzij tot de personen die hun gezin vormen, en ertoe strekt dezen te demoraliseeren door het afbreken van ten behoeve van 's lands veiligheid en 's lands verdediging of naar aanleiding van de mobilisatie van het leger getroffen maatregelen, of door hetzelfde middel tuchtelooheid in het leger te doen ontstaan.

Moest dergelijke propaganda zich verder kunnen uitbreiden, dan zou zij weldra ernstige gevolgen met zich brengen voor de stevigheid van de defensieve inrichting van het land. De noodzakelijkheid om ze onverwijld te keer te gaan dringt zich dan ook op.

Dit is het doel van de besluitwet welke de regeering de eer heeft aan Uwe Majesteit ter goedkeuring voor te leggen.

Daar dit besluit de reeds bestaande wetsbepalingen aanvult, volgt er uit dat voor de er in nader omschreven propaganda, welke reeds, wegens de er mede gepaard gaande omstandigheden, strafbaar zou zijn met strengere straffen, die vroegere straffen behouden blijven.

BESLUITWET

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 7 September 1939 en, onder meer, op de 1, 2 en 9, van artikel 1 van deze wet;

Overwegende dat, met het oog op het vrijwaren van de veiligheid en de verdediging van het grondgebied en van den Staat, en het in stand houden van de openbare rust, het noodig is onverwijld een einde te maken aan zekere bedrijvigheid welke de handhaving van de tucht in het leger bedreigt;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Met gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met geldboete van 100 frank tot 500 frank, wordt gestraft hij die, in tijd van oorlog, hetzij ten overstaan van personen die tot het leger behoren, er aan verbonden zijn, of toelating verkregen hebben om een troepenkorps te volgen, hetzij ten overstaan van personen die hun gezin uitmaken, een tucht-vernietigende of demoraliseerende propaganda voert, gericht tegen de door de wettelijke overheid getroffen maatregelen ten behoeve van de veiligheid en de verdediging van het land of naar aanleiding van de mobilisatie van het leger.

Art. 2. Al de bepalingen van Boek I van het Wetboek van Strafrecht zijn toepasselijk op de bij artikel 1 voorziene misdrijven.

Art. 3. Onze ministers van Justitie en van Landsverdediging zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

NECROLOGIE

Mr. GEORGES VAES

Met Mr. Georges Vaes is een van de meest vooraanstaande figuren, niet enkel uit de Antwerpsche, maar uit heel de Belgische balie verdwenen.

Hem waren in de hoogste mate alle deugden en talenten eigen die het kenmerk zijn van den zeer grooten advocaat. Een merkwaardig scherp doorzicht, een schitterende welsprekendheid, een beproefde rechtskennis, een warme strijd lust en een onuitputtelijke goedheid, dit alles vond men in Mr. Georges Vaes vereenigd. Hij klom dan ook op tot de hoogste waardigheden der balie, werd stokhouder der orde van Antwerpen, voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten en onder-voorzitter van de Internationale Federatie.

Zijn aristocratische fijnheid van geest en zijn uiterst beminnelijke omgang met al zijn confraters hadden hem een eerbiedige doch warme genegenheid doen winnen.

Zijn verscheiden wordt aan de balie diep betreurd.

Het Rechtskundig Weekblad biedt aan zijn naastbestaanden en in de eerste plaats aan zijn drie zonen, die deel uitmaken van de Antwerpsche balie en er de vaderlijke traditie voortzetten, de uitdrukking aan van zijn diepgevoelde deelneming in hun rouw.

Mr. LEON HENNEBICQ

Stafhouder Leon Hennebicq was een zeer origineele geest en een buitengewone werker, die een reuzenaandeel genomen heeft in het leven der Belgische balie.

Hij was stafhouder der balie van Brussel en voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten. De zong voor zijn zeer belangrijk en druk cabinet was van aard om zijn activiteit volledig in beslag te nemen. Niettegenstaande dit vond Mr. Hennebicq nog den tijd om belangrijke wetenschappelijke studies te schrijven op de meest verscheiden gebieden en wijdde hij zich toe aan de uitgave van het *Journal des Tribunaux* en de *Pandectes périodiques*. Hij verzorgde met nauwgezette vlijt de afwerking der *Pandectes belges* en was de ontwerper van de uitstekende serie «*Les Nouvelles*». Hij was daarbij steeds de spil van alle beroepsleven in de Belgische advocatuur.

Men staat verbaasd over een zoo reusachtige werkzaamheid en de balie van ons land zal met eerbied deze groote figuur blijven gedenken.